

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

*Valvame, et isikuandmete kasutamisel austatakse eraelu
ning et riigi tegevus oleks läbipaistev*

ELEKTROONILISTE KONTAKTANDMETE KASUTAMINE OTSETURUSTUSES

Juhend kehtestatakse isikuandmete kaitse seaduse § 33 lõike 1 punkti 5 alusel.

Kinnitatud 22.02.2012.

Muudetud 20.02.2015.

EESSÕNA

Käesolev juhise sisaldab selgitusi, millised reeglid kehtivad elektrooniliste kontaktandmete kasutamiseks otseturustuses.

Andmekaitse Inspeksioon on sõltumatu järelevalveasutusena volitatud andma soovituslikke juhiseid isikuandmete ja eraelu paremaks kaitseks. Arvestades elektrooniliste kontaktandmete väärkasutuse juhtumite suurt osakaalu Andmekaitse Inspeksiooni poolt läbi viidavate menetluste koguarvust, on abistav materjal selgesti vajalik.

Antud juhise ei ole õiguslik analüüs, vaid sisaldab lihtsas keeles antud juhtnööre eeskätt otseturustajatele, kes teaksid oma tegevust elektrooniliste kontaktandmete kasutamisel paremini korraldada, aga ka kõigile isikutele, kelle kontaktandmeid otseturustuseks on kasutatud, et isikud teaksid oma õigusi selles vallas paremini kaitsta. Seetõttu on käesoleva juhise koostamisel teadlikult püütud hoiduda liigest juriidilisest formalismist, et tuua seadusandja tahe igale inimesele lähemale.

Juhise koostamisel on kasutatud eelkõige elektroonilise side seadust ja isikuandmete kaitse seadust ning nende seletuskirju, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 95/46/EÜ ja 2002/58/EÜ ning tuginetud Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamustele. Õigusakte on kasutatud seisuga 17.02.2012.

Juhise koostas Andmekaitse Inspeksiooni vaneminspektor Kristiina Laanest.

Viljar Peep

Andmekaitse Inspeksiooni peadirektor

SISUKORD

1. Elektroonilist otseturustust reguleerivad õigusaktid	5
2. Mis on elektrooniline otseturustus?	5
3. Elektroonilise otseturustuse tegemise viisid	6
4. Nõuded elektroonilise otseturustuse tegemiseks	6
4.1. Nõusolekule kehtestatud nõuded	6
4.1.1. Otseturustaja ise saadab kolmandate isikute pakkumisi	7
4.1.2. Kolmas isik saadab ise oma pakkumisi otseturustajalt saadud kontaktidele.....	8
4.1.3. Soovitused nõusoleku võtmiseks	8
4.2. Nõusoleku võtmine lepingus ja tüüptingimustes.....	9
4.3. Erandid eelneva nõusoleku nõudest	10
5. Kuidas kontaktandmeid eristada?	11
6. Kuidas vältida nn spämmisaajate nimistutesse sattumist?	12
7. Vastutus.....	13

LÜHENDID

Andmekaitse direktiiv – [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta](#)

E-andmekaitse direktiiv – [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris \(eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv\)](#)

Euroopa andmekaitseasutuste ühine tööühik – [Andmekaitse direktiivi artikkel 29 alusel Euroopa Liidu liikmesriikide andmekaitseasutuste esindajatest moodustatud tööühik, mis analüüsib andmekaitse direktiivi rakendamist liikmesriikides ning annab soovitusi ja hinnanguid andmekaitse direktiivi kohaseks rakendamiseks](#)

ESS – [Elektroonilise side seadus](#)

IKS – [Isikuandmete kaitse seadus](#)

InfoTS – [Infoühiskonna teenuse seadus](#)

1. Elektroonilist otseturustust reguleerivad õigusaktid

Põhilisemad elektrooniliste kontaktandmete kasutamist reguleerivad õigusaktid on:

- [Elektroonilise side seadus \(§ 103, § 103', § 133 lõige 2', § 184''\)](#);
- [Infoühiskonna teenuse seadus \(§ 5 lg 2\)](#);
- [Isikuandmete kaitse seadus \(eriti § 12 ja 6. peatükk\)](#).

Elektrooniliste kontaktandmete kasutamist ei reguleeri, kuid otseturustusel tuleb arvestada ka järgmiste õigusaktidega:

- [Võlaõigusseadus](#);
- [Reklaamiseadus](#);
- [Tarbijakaitse seadus](#);
- [Korrakaitse seadus](#).

2. Mis on elektrooniline otseturustus?

Elektroonilise otseturustuse mõistet seaduses defineeritud ei ole, kuid praktikas käsitletakse otseturustusena nii füüsilistele kui juriidilistele isikutele saadavaid pakkumisi mingi toote müügiga või teenuse osutamisega seoses. Enamjaolt on otseturustuse puhul tegemist kommertsteedaannete saatmisega.

Infoühiskonna teenuse seaduse (edaspidi InfoTS) § 5 lõike 1 järgi on kommertsteedaanne igat liiki teabe edastus, mis on kavandatud otseselt või kaudselt edendama teenuse osutaja nimel kaupade või teenuste pakkumist või tõstma teenuse osutaja mainet. Seega **igasugused reklaampakkumised, kus mingeid tooteid või teenuseid reklaamitakse, on sisuliselt kommertsteedaanded**, sest selliste toodete reklaamimise eesmärgiks on edendada isiku kaupade või teenuste pakkumist.

Otseturustus ei ole aga mitte ainult kaupade või teenuste pakkumine, vaid ka poliitiliste organisatsioonide poolt oma ideede levitamiseks tehtavad pakkumised (näiteks poliitreklaam) ja heategevuslike organisatsioonide poolt oma tegevuse edendamiseks tehtavad pakkumised (näiteks loomade varjupaikade üleskutsed).¹

Kõige lihtsam on otseturustust ära tunda selle tulemuse järgi. **Kui pakkumise saatmine edendab vähegi ettevõtja, poliitilise organisatsiooni või heategevusliku ühenduse tegevust, on alati tegemist otseturustusega.**

Kokkuvõte:

- **Kui pakkumise saatmine edendab vähegi ettevõtja, poliitilise organisatsiooni või heategevusliku ühenduse tegevust, on alati tegemist otseturustusega.**

¹ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma aramus 5/2004 lk 7.](#)

3. Elektroonilise otseturustuse tegemise viisid

Elektroonilist otseturustust on võimalik teha:

- e-posti teel
- faksi teel
- telefoni teel (SMS, MMS jne, va helistamine)
- *bluetooth*'i teel²

Eeltoodud loetelu ei ole ammendav.

Väga levinud on pakkumiste tegemine telefoni teel nn telefonimüügiga tegelevate ettevõtjate poolt. Paraku sellistele juhtumitele **ESS ei kohaldu ja telefoni teel tehtud pakkumiste puhul ei ole tegemist otseturustusega ESS-i mõttes.**³

Kokkuvõte:

- ⦿ **Otseturustuseks loetakse nii e-posti teel, faksi teel, SMS-i, MMS-i kui ka *bluetooth*'i teel tehtavaid pakkumisi**

4. Nõuded elektroonilise otseturustuse tegemiseks

Kommertsteadaannete edastamise tingimused ja elektrooniliste kontaktandmete kasutamine on reguleeritud ESS §-s 103^{1,4}.

Olenemata sellest, kellele (kas juriidilisele või füüsilisele isikule) reklaamteade saadetakse, kehtivad igal juhul teatavad nõuded edastatava teabe sisule. **Isik, kelle nimel vastav teave edastatakse, peab olema tuvastatav** ning iga saadetav sõnum peab sisaldama **viidet, juhendit või teavet selle kohta, kuidas aadressaat saab oma kontaktandmete kasutamist otseturustuseks keelata**. Lisaks peab edastatav teave olema selgelt otseturustuslik.

4.1. Nõusolekule kehtestatud nõuded

Füüsilise isiku elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks on lubatud üksnes tema eelneval **nõusolekul**. Nõuded nõusolekule on reguleeritud IKS §-s 12.⁵

² ESS seletuskiri lk 3.

³ ESS § 103¹ lõige 6.

⁴ ESS § 103¹.

Nõusoleku olemasolu peab **tõendama isik, kelle nimel otseturustust tehakse** (kelle tooteid või teenuseid reklaamitakse).⁶ Otseturustaja kohustus nõusoleku olemasolu tõendada kehtib ka siis, kui pakkumise saaja kontaktandmed on avalikult Internetis saadaval või kui need on sattunud otseturustaja pakkumiste saajate andmebaasi mõne teise isiku (näiteks adressaadi sõbra) kaudu. Seega **ükskõik, kust või kuidas füüsilise isiku kontaktandmed saadakse, nõusolek nende kasutamiseks otseturustuse eesmärgil peab alati olemas olema**. Erand on kehtestatud üksnes olemasoleva kliendisuhete puhuks (vt täpsemalt peatükk 4.3).

Et reklaampostitusi saata, peab inimesele andma võimaluse **vabatahtliku nõusoleku** esitamiseks ja nõusoleku andmise üle otsustamiseks. Nõusoleku andmist või mitteandmist peab vastaja saama vabalt valida. Kui sellist valikut ei saa teha (näiteks tehes ristikese JAH/EI-lahtrisse)⁷, siis ei ole tegu teadliku ja vaba tahteavaldusega. Nn külgepoogitud nõusolek on kehtetu.⁸ Inimese nõusolek, millega ta lubab oma kontaktandmete kasutamise otseturustuseks, peab olema antud juba enne esimese kommertsteadaande saatmist. Seega ei ole korrektne ka selline käitumine, kus isik saadab ilma inimese eelneva nõusolekuta talle e-kirja või sõnumi, kus nõusolekut edaspidiseks kommertsteadaannete saatmiseks küsitakse. Nõusoleku küsimine ei või toimuda otseturustusliku teate saatmisega.⁹

Nõusolekus peavad olema selgelt välja toodud need kontaktandmed, mida otseturustuseks kasutatakse ja see, et neid kontaktandmeid kasutatakse just otseturustuse eesmärgil ning inimese õigused tema kontaktandmete edasise kasutamise osas. Lisaks tuleb nõusolekus ära märkida isikud, kellele andmete edastamine on lubatud, samuti andmete kolmandatele isikutele edastamise tingimused.¹⁰

Vaikimist või tegevusetust nõusolekuks ei loeta.¹¹

Nõusolek peab olema antud reeglina **kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis**.¹²

Nõusolek peab olema teadlik tahteavaldus.¹³ Inimesele peab nõusoleku andmise ajal olema selge, millise sisuga ja kellelt ta otseturustuslikke teateid saab.

4.1.1. Otseturustaja ise saadab kolmandate isikute pakkumisi

Kui otseturustaja soovib inimesele saata oma koostööpartnerite ja tütarettevõtete pakkumisi, siis tuleb kas kõik need koostööpartnerid ja tütarettevõtted nõusoleku võtmisel üles lugeda, kelle pakkumisi saadetakse või võib ka viidata, kus on võimalik tutvuda, milliste koostööpartnerite ja tütarettevõtete pakkumisi inimesele saadetakse. Näiteks võib viidata mõnele konkreetsele võrgulehele, kus on vastav koostööpartnerite ja tütarettevõtete nimekiri üleval. **Inimene peab olema teadlik või ta peab vähemalt**

⁵ ESS § 103¹ lõige 1. E-andmekaitседirektiiv artikkel 2 f).

⁶ ESS § 103¹ lõige 5.

⁷ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 22](#). E-andmekaitседirektiiv preambula punkt 17.

⁸ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 24](#).

⁹ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 5](#).

¹⁰ IKS § 12 lõige 1.

¹¹ Samas. Vt ka [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 12, 24](#).

¹² IKS § 12 lõige 2.

¹³ Andmekaitседirektiiv artikkel 2 h).

saama hõlpsalt kuskilt järele vaadata, milliste otseturustajate koostööpartnerite ja tütaretevõtete pakkumisi talle võib laekuda.

Vastasel juhul ei ole Andmekaitse Inspektsiooni hinnangul tegemist teadliku ja selge nõusoleku võtmisega.¹⁴

4.1.2. Kolmas isik saadab ise oma pakkumisi otseturustajalt saadud kontaktidele

Kui otseturustaja soovib edastada oma klientide kontaktandmed koostööpartneritele ja tütaretevõtetele, et need ise oma pakkumisi saaksid saata, peab see nõusolekus selgelt välja tulema. Sel juhul peab otseturustaja **ära fikseerima nimeliselt kõik koostööpartnerid ja tütaretevõtted, kellele inimese kontaktandmed edastatakse.**¹⁵ Samad nõuded kehtivad ka teistele isikutele kontaktandmete edastamisel.

Erandiks on üksnes riigiasutused, kellele võib avalike ülesannete täitmiseks inimese kontaktandmed edastada ka ilma inimese eelneva nõusolekuta.¹⁶

Oluline on tähele panna, et **nõusolek antakse juriidilisele isikule.** Seega, kui ühe ettevõtja all on mitu kaubamärki ja nõusolek antakse vaid ühe kaubamärgi esindaja juures, siis kehtib nõusolek ka teise kaubamärgi all müüdavate toodete ja teenuste pakkumiseks. Küll aga ei kehti see nõusolek sama ettevõtja ema- ja tütaretevõtete suhtes (need on eraldiseisvad juriidilised isikud). Praktikas ei pruugi klient aga olla teadlik, millised kaubamärgid veel sama ettevõtja alla kuuluvad. Seetõttu soovitab Andmekaitse Inspektsioon probleemide ärahoidmiseks nõusolekus viidata ka teistele kaubamärkidele, mille pakkumisi võib otseturustaja inimesele saata.

4.1.3. Soovitused nõusoleku võtmiseks

Kui nõusolek võetakse näiteks kuskil poes või teeninduskontoris, peaks klienditeenindaja kõigepealt küsima, kas isik soovib saada antud ettevõtjalt ka pakkumisi tulevikus oma e-posti aadressile/mobiiltelefonile. Kui otseturustaja soovib inimesele ise saata ka oma koostööpartnerite ja tütaretevõtete pakkumisi, tuleb koostööpartnerite nimed ning tütaretevõtted inimesele enne nõusoleku võtmist teatavaks teha. Lisaks võib jällegi viidata konkreetsele võrgulehele, kus on vastav koostööpartnerite ja tütaretevõtete nimekiri üleval.

Kui inimene avaldab, et ta sooviks pakkumisi saada, tuleks võtta kirjalikku taasesitamist võimaldav nõusolek.

¹⁴ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 19-20, 35.](#)

¹⁵ IKS § 12 lõige 1. Vt ka [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 18.](#)

¹⁶ IKS § 14 lõige 2.

Näide korrektsest nõusoleku vormist:

Kui soovid saada meie ettevõtja toodete pakkumisi, palun täida selleks alljärgnev vorm:

Annan nõusoleku ettevõtjale X tema ja tema koostööpartnerite pakkumiste saatmiseks e-posti teel minu e-posti aadressile _____ ja lühisõnumina minu mobiiltelefoni numbrile _____.

Koostööpartnerite nimekiri on kättesaadav <http://www.ettevotex.ee/partnerid>.

Ettevõtja X ei edasta Sinu poolt avaldatud kontaktandmeid ettevõtja X koostööpartneritele, tütarettevõtetele, ega teistele kolmandatele isikutele, välja arvatud seaduses ette nähtud juhtudel riigiasutustele nende seadusjärgsete ülesannete täitmiseks. Kõik pakkumised edastatakse kas ettevõtja X nimel või ettevõtja X vahendusel.

Sul on õigus:

** igal ajal loobuda pakkumiste saamisest iga pakkumise juures ära näidatud lingile vajutades;*

** pöörduda ettevõtja X poole, kui Sul on küsimusi oma kontaktandmete kasutamise osas, telefoni teel 123 3210 või e-posti teel ettevotex@ettevotex.ee.*

** küsida ettevõtjalt X enda kohta käivaid andmeid, mida ettevõtja X Sinu kohta on kogunud.*

Ettevõtja X kontaktandmed: X tee 12, 12121 X alevik, X maakond; e-post: ettevotex@ettevotex.ee, telefon 123 3210.

4.2. Nõusoleku võtmine lepingus ja tüüptingimustes

Nõusolek ei pea ilmingimata olema vormistatud täiesti eraldiseisva dokumendina muust dokumentatsioonist. Seega, kui inimesega sõlmitakse samal ajal mõni leping, siis võib nõusoleku jaoks sobiva koha leida ka selles samas lepingus. Küll aga tuleks sellisel juhul eriti hoolikalt jälgida, et nõusolek elektrooniliste kontaktandmete kasutamiseks oleks selgelt eristatud muust tahteavaldusest.¹⁷ See tähendab seda, et nõusolek elektrooniliste kontaktandmete kasutamiseks peab olema antud täiesti eraldi muust lepingulisest kokkuleppest. Kui inimene lepingule alla kirjutab, aga ei kirjuta alla nõusoleku andmise vormile, siis ei või tema elektroonilisi kontaktandmeid otseturustuseks kasutada. Samas, mis puudutab lepingu täitmist, siis kokku lepitud vastastikuseid kohustusi tuleb ikka täita ja ka isikuandmete töötlemine, mis lepingu täitmiseks on vajalik, on lubatud.¹⁸

¹⁷ IKS § 12 lõige 2.

¹⁸ IKS § 14 lõige 1 punkt 4.

Eeltooduga tuleb arvestada ka juhul, kui leping sisaldab tüüptingimusi. Tüüptingimused on lepingu selline osa, mille osas puudub inimesel võimalus kaasa rääkida ja neid tingimusi mõjutada.¹⁹ Teisisõnu ei saa inimene tüüptingimustes nõusoleku andmise või mitte andmise üle vabatahtlikult otsustada, mistõttu ei tohi otseturustaja nõusoleku andmist tüüptingimustes inimese eest ette ära otsustada. Nõusolek võib olla formaalselt antud küll tüüptingimuste juures, kuid otseturustaja ei tohi nõusoleku andmist inimese eest tüüptingimustes ette ära otsustada, vaid inimene peab saama nõusoleku andmise üle vabalt otsustada.²⁰

Olemuselt peavad lepingu tüüptingimustega nõustumine ja nõusoleku andmine elektrooniliste kontaktandmete kasutamiseks olema üksteisest sõltumatud.²¹ Seega lepingu tüüptingimustega nõustumine ei tähenda seda, et inimese elektroonilisi kontaktandmeid võiks otseturustuseks kasutada, kui ta otseturustuseks eraldi nõusolekut ei ole andnud.²² Inimene peab saama vabalt realiseerida oma õigust nõusoleku andmiseks või mitte andmiseks.²³

Otseturustuse osas ei saa kokku leppida lepingu tüüptingimustes, kuna otseturustuse tegemise õigus põhineb alati inimese eelneval nõusolekul või erandil, mis lubab kliendi kontaktandmeid otseturustuseks kasutada oma samasuguste toodete või teenuste otseturustuseks, eeldusel, et kliendi kontaktandmete esmase kogumise ajal on talle antud võimalus otseturustusest keeldumiseks (vt täpsemalt peatükk 4.3.).

4.3. Erandid eelneva nõusoleku nõudest

Kui otseturustuseks kasutatakse juriidilise isiku kontaktandmeid, siis eelneva nõusoleku omamise kohustust ei ole, kuid talle **peab andma võimaluse keelata oma kontaktandmete edasine selline kasutamine**. Sealjuures tuleb nii füüsilisele kui ka juriidilisele isikule anda **iga kord, kui tema elektroonilisi kontaktandmeid kasutatakse otseturustuseks, selge ja arusaadav võimalus tasuta ning lihtsal viisil keelata oma kontaktandmete selline kasutamine ning isikul peab olema võimalus nimetatud õigust realiseerida elektroonilise side võrgu kaudu**.²⁴ Praktikas võib selliseks keeldumise võimaluseks olla näiteks tänapäeval laialdaselt kasutusel olev lahendus, kus klient saab eemaldada end adressaatide loetelust e-kirjale lisatud hüperlingile vajutades. Samas võib see toimuda ka otseturustajale vastuskirja saatmise teel eeldusel, et otseturustaja on sellisest võimalusest klienti eelnevalt informeerinud.

Olukordadeks, kus müüja saab oma toote või teenuse müügi raames ostja (füüsilise või juriidilise isiku) elektroonilised kontaktandmed (näiteks e-posti aadressi, telefoninumbri), on ette nähtud erandid. Sellisel juhul võib otseturustaja kasutada ostja kontaktandmeid ilma tema eelneva nõusolekuta oma **samasuguste toodete või teenuste** otseturustuseks, kuid üksnes eeldusel, et ostjale antakse tema kontaktandmete esmase kogumise ajal ning igas eraldiseisvas talle saadetavas sõnumis võimalus keelata oma kontaktandmete kasutamine otseturustuseks.²⁵ **Juhul, kui isik keelab kontaktandmete esmase kogumise**

¹⁹ Võlaõigusseadus § 35.

²⁰ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 5.](#)

²¹ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 19, 34-35.](#)

²² [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 23.](#)

²³ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 15/2011 lk 12.](#)

²⁴ ESS § 103¹ lõige 2 ja 4.

²⁵ ESS § 103¹ lõige 3.

ajal oma kontaktandmete kasutamise otseturustuseks, siis ei ole selle isiku kontaktandmete kasutamine otseturustuseks lubatud.

Sealjuures tuleb arvestada, et nn eelneva kliendisuhte puhul antud nõusolek oma kontaktandmete kasutamiseks otseturustuseks kehtib üksnes **sama otseturustaja** (juriidilise isiku) **samalaadsete** toodete või teenuste otseturustuseks. Samalaadsete toodete otseturustusega on tegemist näiteks juhul, kui inimene ostab rõivapoest kleidi, siis võib talle see sama pood saata pakkumisi uute kleitide, aga ka seelikute, pükste, kampsunite jne kohta. Kui kleidi ostnud isikule saadetakse pakkumisi pesumasinate või autode kohta, siis ei ole enam tegemist samalaadsete toodete otseturustusega.²⁶

Kokkuvõte:

- ◎ **Füüsiliste isikute puhul: eelnev nõusolek + isik, kelle nimel teave edastatakse, peab olema tuvastatav + selge otseturustuslik teave + realiseeritav juhend edasiste teadete saamisest keeldumiseks**
- ◎ **Juriidiliste isikute puhul: nõusolekut ei pea olema + isik, kelle nimel teave edastatakse, peab olema tuvastatav + selge otseturustuslik teave + realiseeritav juhend edasiste teadete saamisest keeldumiseks**
- ◎ **Erand olemasoleva kliendisuhtluse puhul: lubatud ainult samasuguste toodete või teenuste otseturustus + esmase kontaktandmete kogumise ajal on võimaldatud otseturustusest keeldumist + isik, kelle nimel teave edastatakse, peab olema tuvastatav + selge otseturustuslik teave + realiseeritav juhend edasiste teadete saamisest keeldumiseks**

5. Kuidas kontaktandmeid eristada?

Olukorras, kus otseturustusele kehtivad erinevad reeglid sõltuvalt sellest, kas adressaat on juriidiline või füüsiline isik, peab saatja enne isiku kontaktandmete kasutamist olema teadlik, kas otseturustuseks kasutatakse füüsilise või juriidilise isiku e-posti aadresse. **E-posti aadressid, mis viitavad juriidilise isiku üldkontaktile (info@ettevote.ee, ettevote@ettevote.ee jne) on juriidilise isiku e-posti aadressid**, millele pakkumiste saatmiseks eelnevat nõusolekut vaja ei ole.²⁷ **Kui aga e-posti aadress sisaldab inimese nime (näiteks eesnimi.perenimi@mail.ee) või kui selle kaudu on füüsiline isik tuvastatav (sh näiteks eesnimi@hotmail.ee või neiu20@hotmail.ee), on tegemist füüsilise isiku kontaktandmetega²⁸**, millele on lubatud pakkumisi saata, kas inimese eelneval nõusolekul või erandkorras ilma nõusolekuta oma samasuguste toodete või teenuste otseturustuseks, eeldusel, et kliendi kontaktandmete esmase kogumise ajal on talle antud võimalus otseturustusest keeldumiseks (vt täpsemalt peatükk 4.3.).

²⁶ Vt ka ESS seletuskiri lk 8 ja [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 9](#).

²⁷ ESS seletuskiri lk 7. Vt ka [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 8](#).

²⁸ [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 4/2007 lk 8-9](#).

E-posti aadresside puhul, mis otseselt või kaudselt viitavad füüsilisele isikule (nimi.nimi@ettevote.ee, myygiuht@ettevote.ee, jne) tuleb **arvestada e-kirja saaja positsiooni juriidilise isiku juures ning otseturustatava kauba või teenuse olemust.**²⁹ See tähendab, et mitte alati ei ole e-posti aadressi nimi.nimi@ettevote.ee või myygiuht@ettevote.ee puhul tegemist juriidilise isiku kontaktandmetega, vaid teatud juhtudel võivad need olla ka füüsilise isiku kontaktandmeteks. Näiteks, kui äriühing tegeleb ehitusmaterjalide müügiga ning müügijuhi kontaktandmetele saadetakse kutse teatrifestivalile, siis on tegemist sõnumiga, mis on saadetud füüsilisele isikule, mille saatmine ilma aadressaadi eelneva nõusolekuta on keelatud. Kui isiku funktsioon äriühingus on seotud aga näiteks mingite konkreetsete toodete ostu või müügiga ning vastav isik omab nimetatud valdkonnas otsustuspädevust, siis võib tema tööga seotud toodete kohta talle pakkumisi saata. Sel juhul oleks niisuguse otseturustuse puhul tegemist olukorraga, kus tema kontaktandmeid tuleks pidada juriidilise isiku kontaktandmeteks.

Kui füüsilise isiku kontaktandmed on juriidilise isiku kontaktandmeteks märgitud Äriregistris, siis loetakse need andmed juriidilise isiku kontaktandmeteks.

Analoogsed nõuded kehtivad ka pakkumiste saatmiseks mobiiltelefoni numbritele. Tuleb teha kindlaks, kas kontakttelefoni number on juriidilise või füüsilise isiku oma ning lähtuvalt sellest juhinduda vastavatest reeglitest.

Kokkuvõte:

- info@ettevote.ee, ettevote@ettevote.ee – juriidilise isiku kontaktandmed
- eesnimi.perenimi@mail.ee – füüsilise isiku kontaktandmed
- neiu20@mail.ee – füüsilise isiku kontaktandmed
- eesnimi.perenimi@ettevote.ee – füüsilise isiku kontaktandmed või juriidilise isiku kontaktandmed

6. Kuidas vältida nn spämmisaajate nimistutesse sattumist?

Inimene saab ise palju ära teha, et vältida soovimatuid pakkumisi. Alustuseks tuleks kriitiliselt jälgida, milliseid enda kontaktandmeid ja kus neid avaldatakse. Avaldades oma kontaktandmeid Internetis tuleb arvestada, et igal ühel on nendele juurdepääs ja nn spämmirobotitel on kerge selliseid kontaktandmeid spämmisaajate nimistutesse koguda. Seetõttu soovitab Andmekaitse Inspeksioon oma **kontaktandmeid avalikes kohtades mitte avaldada ja kasutada võimalusel oma pärisnime asemel pseudonüümi** (see aga ei tähenda oma sõbra või tuttava andmete avaldamist enda andmete asemel).

Lisaks soovitab inspeksioon luua omale Internetis avaldamiseks spetsiaalse e-posti aadressi, millest kahju poleks, kui rämpskirjad selle täidavad. Sel juhul ei ole vaja muretseda omanimelise või muul põhjusel olulise e-posti aadressi muutumise pärast rämpskirjade prügikastiks. E-posti aadresside loomine on valdavalt lihtne

²⁹ ESS seletuskiri lk 7. Vt ka [Euroopa andmekaitseasutuste ühise töörühma arvamus 5/2004 lk 8](#).

ja tasuta. Märksa raskem on hiljem võidelda soovimatute e-kirjade saatjatega ja panna piiri rämpsikirjade saatmisele.

Kui aga omanimelise e-posti aadressi või muude oluliste kontaktandmete avaldamine Internetis on ilmtingimata vajalik, soovitab inspeksioon **kasutada „@“ märgi asemel muid sümboleid**, näiteks „at“ või „(a)“ vms. Nii on võimalik oluliselt vähendada spämmirobotite poolt koostatavatesse nimistutesse sattumist.

Olukorras, kus kahju on juba saanud ning soovimatud e-kirjad ja sõnumid on vallutanud e-postkasti või telefoni, on võimalik e-postikasti seadetes ja mobiiltelefonides **luua filtreid ja blokeerida** soovimatute e-kirjade ja sõnumite saatjad.

Võite pöörduda ka Andmekaitse Inspeksiooni, kus antakse nõu elektrooniliste kontaktandmete kasutamist puudutavates küsimustes ja seistakse isikute eest, kelle kontaktandmeid ebaseaduslikult kasutatud on. Kaebuse vorm on saadaval: <http://www.aki.ee/est/?part=html&id=139>. Kaebuse võib saata inspeksioonile e-posti teel digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressile info@aki.ee või posti teel paber kandjal allkirjastatuna aadressile: Väike-Ameerika 19, 10129 Tallinn.

Kokkuvõte:

- Eemaldage e-posti aadress ja telefoni number võrgulehtedelt, kus see on avaldatud
- Kasutage „@“ märgi asemel muid sümboleid
- Looge e-postkasti ja telefoni seadetes filtreid
- Blokeerige soovimatute e-kirjade ja lühisõnumite saatjad

7. Vastutus

Andmekaitse Inspeksioonil on õigus alustada otseturustaja suhtes **järelevamenetlust** märgukirja või kaebuse alusel või omal algatusel. Kui järelevamenetlus lõpeb ettekirjutuse tegemisega otseturustajale nõudega lõpetada isiku kontaktandmete kasutamine otseturustuseks, kuid otseturustaja eirab ettekirjutust ja jätkab ebaseaduslikku tegevust, on inspeksioonil õigus kohaldada otseturustaja suhtes sunniraha ettekirjutuse täitmiseks. Kusjuures Andmekaitse Inspeksioon võib ettekirjutuse täitmiseks kohaldada sunniraha korduvalt. Sunniraha ülemmäär on **9600 eurot**.

Ebaseadusliku tegevuse eest vastutavad nii juriidilisest isikust otseturustajad kui ka füüsilisest isikust otseturustajad.